ව්‍යාපාරික පරිසරය සහ ආර්ථික විද්‍යාව

ව්‍යාපාර මූලධර්ම

- ව්‍යාපාරයක් යනු වෙළඳපොළ අවශ්‍යතාවයක් සපුරාලන භාණ්ඩ හෝ සේවා සැපයීම සඳහා වන සංවිධානාත්මක උත්සාහයකි.
- නූතන ශ්‍රී ලංකා ව්‍යාපාරික පරිසරය තුළ, ව්‍යාපාර විසින් පහත අභියෝගයන්ට මුහුණ දිය යුතුය:
- සම්පත් සීමාවන්: විශේෂයෙන්ම කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යවසායකයින් (SME) අතර.
- නව නීති රීති: SLFRSS1/S2 වැනි තිරසාර වාර්තාකරණ ප්‍රමිතීන්ට අනුකූල වීම.
- ඩිජිටල් පරිවර්තනය: නව තාක්ෂණයන්ට අනුවර්තනය වීම

PassWay.lk

ව්‍යාපාරයක මූලික අරමුණු

අරමුණ	වැදගත්කම
ලාභ උත්පාදනය	පැවැත්ම, වර්ධනය, නවෝත්පාදන සඳහා අරමුදල් සැපයීම, සහ ආයෝජකයින්ට ප්‍රතිලාභ ලබා දීම සඳහා අත්‍යවශ්‍ය වේ.
වටිනාකම් නිර්මාණය	උසස් තත්ත්වයේ නිෂ්පාදන සහ සේවා තුළින් පාරිභෝගික පක්ෂපාතීත්වය සහ ශක්තිමත් වෙළඳපොළ ස්ථානයක් ගොඩනැගීම.
රැකියා නිර්මාණය	ආර්ථික ස්ථාවරත්වයට සහය වෙමින් රැකියා අවස්ථා සැපයීම.
සමාජ දායකත්වය	බදු ගෙවීම සහ ජාතික ඉලක්කවලට සහය වන තිරසාර පිළිවෙත් අනුගමනය කිරීම.

ඇල්මැති පාර්ශවකරුවන් හඳුනාගැනීම

ඇල්මැති පාර්ශව	ප්‍රාථමික භූමිකාව	ප්‍රධාන අවශ්‍යතා	ශ්‍රී ලංකා සන්දර්භයේ සබඳතාව
කොටස් හිමියන්	ප්‍රාග්ධනය සපයා අවදානම භාර ගනී.	මූල්‍ය ප්‍රතිලාභ, දිගුකාලීන ලාභදායීතාව.	ප්‍රතිලාභ ඉල්ලීම, ESG අනුකූලතා පිරිවැය සමඟ සමතුලිත විය යුතුය.
සේවකයින්	ශ්‍රමය, කුසලතා, සහ නවෝත්පාදන දායක කරයි.	සාධාරණ වැටුප්, රැකියා සුරක්ෂිතතාව, වෘත්තීය සංවර්ධනය.	දක්ෂතා රඳවා ගැනීම සහ ඵලදායිතාව සඳහා තීරණාත්මක යැපීම.
පාරිභෝගිකයන්	භාණ්ඩ/සේවා මිලදී ගෙන, ආදායම සපයයි.	ගුණාත්මක නිෂ්පාදන, සාධාරණ මිල, විශ්වාසනීය සේවාව.	විශ්වාසය මත පදනම් වූ සබඳතාව; කීර්ති නාමය වෙළඳපොළ කොටසට සෘජුවම බලපායි.
රජය/නියාමකයින්	නෛතික රාමුව සකසා, අනුකූලතාව සහතික කරයි.	බදු ආදායම, නීති පිළිපැදීම, ආර්ථික ස්ථාවරත්වය.	CA SriLanka සහ CSE වැනි ආයතන මගින් පාලන හා වාර්තාකරණ ප්‍රමිතීන් හැඩගස්වයි.

PassWay.lk

ව්‍යාපාර ව්‍යුහ වර්ග

ලක්ෂණය	තනි පුද්ගල ව්‍යාපාරය (Sole Proprietorship)	හවුල් ව්‍යාපාරය (Partnership)	සමාගම (Company)
නෛතික තත්ත්වය	වෙනම නෛතික ආයතනයක් නොමැත.	වෙනම නෛතික ආයතනයක් නොමැත. (1890 හවුල් ව්‍යාපාර පනත)	වෙනම නෛතික ආයතනයකි.
වගකීම	අසීමිත පෞද්ගලික වගකීම	අසීමිත පෞද්ගලික වගකීම	සීමිත වගකීම
ප්‍රාග්ධන ප්‍රවේශය	පෞද්ගලික සම්පත්වලට සීමා වේ.	පෞද්ගලික සම්පත්වලට සීමා වේ. (හවුල්කරුවන් එකතු කරයි)	කොටස් හරහා වඩා දියුණු වේ.
බදුකරණය	ආදායම පෞද්ගලික ආදායමක් ලෙස බදු අය කෙරේ.	හවුල් ව්‍යාපාරය බදු නොගෙවයි. ආදායම හවුල්කරුවන් අතර බෙදී ගොස් පුද්ගලිකව බදු අය කෙරේ.	ආයතනික ආදායම් බද්ද සමාගමට අය කෙරේ.
නියාමන අනුකූලතාව	අවම	මධ්‍යස්ථ	පුළුල් (සමාගම් පනත, ආයතනික පාලන සංග්‍රහය)

PassWay.lk

ව්‍යාපාරික කාර්යයන් සහ සංවිධාන මෙහෙයුම්

කාර්යය	ප්‍රධාන වගකීම්	වටිනාකම් දායකත්වය	සංවිධාන බලපෑම
ගිණුම්කරණය	මූල්‍ය වාර්තාකරණය, වාර්තා කිරීම, අනුකූලතාව.	දත්ත නිරවද්‍යතාව, විනිවිදභාවය.	දැනුවත් තීරණ ගැනීම.
මූල්‍ය	ප්‍රාග්ධන කළමනාකරණය, ආයෝජන විශ්ලේෂණය, අවදානම් කළමනාකරණය.	සම්පත් ප්‍රශස්තකරණය.	මූල්‍ය තිරසාරත්වය.
අලෙවිකරණය	පාරිභෝගික සහභාගීත්වය, සන්නාම කළමනාකරණය, වෙළඳපොළ විශ්ලේෂණය.	ආදායම් උත්පාදනය.	වෙළඳපොළ ස්ථානගත කිරීම.
මානව සම්පත් (HR)	දක්ෂතා කළමනාකරණය, පුහුණුව, සංස්කෘතික සංවර්ධනය.	ශ්‍රම බලකා හැකියාව.	සංවිධාන කඩිසර බව.
මෙහෙයුම්	ක්‍රියාවලි ප්‍රශස්තකරණය, ගුණාත්මක පාලනය, කාර්යක්ෂමතාව.	කාර්යක්ෂමතා වැඩි දියුණු කිරීම.	පිරිවැය කළමනාකරණය.

PassWay.lk

ව්‍යාපාරික කාර්යයන් අන්තර්ක්‍රියා

අලෙවිකරණය සහ ගිණුම්කරණය

- අලෙවිකරණ දෙපාර්තමේන්තුව නව ප්‍රචාරණ ව්‍යාපාරයක් සඳහා යෝජනා කරන විට, ගිණුම්කරණය පිරිවැය-ප්‍රතිලාභ විශ්ලේෂණයක් (Cost-Benefit Analysis) සපයා, ආයෝජනයේ අපේක්ෂිත ප්‍රතිලාභය (ROI) තීරණය කිරීමට කළමනාකරණයට උපකාර කරයි

මානව සම්පත් සහ ගිණුම්කරණය

- HR විසින් නව සේවකයින් බඳවා ගැනීමට යෝජනා කරන විට, ගිණුම්කරණය වැටුප් සහ ප්‍රතිලාභ සඳහා වන අයවැය සහ එම පිරිවැය සමාගමේ ලාභදායිතාවයට බලපාන ආකාරය පිළිබඳව තොරතුරු ලබා දෙයි.

PassWay.lk
CA THE INSTITUTE OF CHARTERED ACCOUNTANTS OF SRI LANKA

නවීන ව්‍යාපාරික වර්ධනයන්

- ව්‍යාපාර ක්‍රියාත්මක වන ලෝකය වේගයෙන් වෙනස් වෙමින් පවතී. තාක්ෂණය, දත්ත, සහ සමාජයෙන් නව අපේක්ෂාවන් සමාගම්වලට අනුවර්තනය වීමට බල කරමින් සිටී. ශ්‍රී ලංකාවේ, SLFRSS1 සහ S2 වැනි තිරසාරත්ව නීති රීති සහ ආර්ථික මාරුවීම් මගින් මෙම වෙනස්කම් තීව්‍ර වේ

නවීන ව්‍යාපාරික වර්ධනයන්

මතුවෙමින් පවතින තාක්ෂණයන්

- AI සහ වලාකුළු පරිගණනය වැනි නව මෙවලම් කාර්යක්ෂමතාව සහ නවෝත්පාදනය සඳහා විශාල අවස්ථා ලබා දෙයි.
- එහෙත් ඒවා සයිබර් ආරක්ෂණ අවදානම් සහ නව කුසලතා සඳහා වන අවශ්‍යතාවය වැනි අභියෝග ද ගෙන එයි.

දත්ත සහ විශ්ලේෂණ

- දත්ත දැන් ඕනෑම ව්‍යාපාරයක් සඳහා ප්‍රධාන වත්කමකි.
- දත්ත විශ්ලේෂණය කිරීමේ හැකියාව මෙහෙයුම් වැඩි දියුණු කිරීමේ සිට පාරිභෝගිකයින් තේරුම් ගැනීම දක්වා වඩා හොඳ තීරණ ගැනීමට උපකාරී වේ.
- ශ්‍රී ලංකාවේ ව්‍යාපාරවලට සංකීර්ණ පරිසරය තුළ සැරිසැරීම සඳහා වඩා හොඳ විශ්ලේෂණ මෙවලම් අවශ්‍ය වේ

PassWay.lk
CA THE INSTITUTE OF CHARTERED ACCOUNTANTS OF SRI LANKA

නවීන ව්‍යාපාරික වර්ධනයන්

තිරසාරත්වය සහ පාලනය (ESG):

- සමාගම් දැන් වගකිවයුතු පුරවැසියන් වීමට අපේක්ෂා කෙරේ.
- ESG සාධක ව්‍යාපාරික උපාය මාර්ගයේ කේන්ද්‍රස්ථානයයි.

සම්බන්ධතාවය: තාක්ෂණය දත්ත එකතු කිරීම සඳහා මෙවලම් සපයයි. විශ්ලේෂණ එම දත්ත තීක්ෂ්ණ බුද්ධිය බවට පත් කරයි. තිරසාරත්වය එම උත්සාහයන් යොමු කළ යුත්තේ කොතැනටද යන්න පිළිබඳ උපායමාර්ගික දිශානතිය සපයයි.

තාක්ෂණයන්හි පරිවර්තනීය බලපෑම්

තාක්ෂණික කාණ්ඩය	ප්‍රධාන ප්‍රතිලාභ	ව්‍යාපාරික වැදගත්කම
කෘත්‍රිම බුද්ධිය (AI) සහ ML	වැඩි දියුණු කළ තීරණ ගැනීම, නිරවද්‍යතාවය.	නව වාර්තාකරණ ප්‍රමිතීන් කළමනාකරණය කිරීමට උපකාරී වන අතර, උසස් දත්ත විශ්ලේෂණ සක්‍රීය කරයි.
වලාකුළු පරිගණනය	පිරිවැය කාර්යක්ෂමතාව, නම්‍යශීලී බව, ව්‍යාපාරික අඛණ්ඩතාව.	මිල අධික දෘඩාංග මිලදී නොගෙන උසස් මෘදුකාංග භාවිතා කිරීමට ඉඩ සලසයි. SME සඳහා විශේෂයෙන් ප්‍රයෝජනවත් වේ.
අන්තර්ජාලය හරහා සම්බන්ධිත උපාංග (IoT)	වැඩි වූ කාර්යක්ෂමතාව, අඩු වූ අක්‍රීය කාලය.	සැපයුම් දාම කළමනාකරණය සහ මෙහෙයුම් කාර්යක්ෂමතාව වැඩි දියුණු කරන විශාල දත්ත සපයයි.
ස්වයංක්‍රීයකරණය සහ රොබෝ තාක්ෂණය	වැඩි වූ කාර්යක්ෂමතාව, පිරිවැය ඉතිරිකිරීම්, ඉහළ ගුණාත්මකභාවය.	උපායමාර්ගික ක්‍රියාකාරකම් සඳහා මානව ප්‍රාග්ධනය නිදහස් කරයි.
බ්ලොක්චේන්	වැඩි දියුණු කළ ආරක්ෂාව, විනිවිදභාවය.	ව්‍යාපාරික ගනුදෙනුවල විශ්වාසය වැඩි කළ හැකි අතර, නිෂ්පාදනයක් සදාචාරාත්මකව ලබාගත් බවට සහතික කළ හැකිය.
සයිබර් ආරක්ෂාව	අවදානම් අවම කිරීම, නියාමන අනුකූලතාව.	ව්‍යාපාරික අඛණ්ඩතාව සහ විශ්වාසය පවත්වා ගැනීම සඳහා අත්‍යවශ්‍ය පදනමයි.

PassWay.lk

Microeconomics

සූක්ෂම ආර්ථික විද්‍යාවේ

- සූක්ෂම ආර්ථික විද්‍යාව යනු තනි පාරිභෝගිකයින්ගේ සහ සමාගම්වල හැසිරීම දෙස බලන ආර්ථික විද්‍යාවේ අංගයයි

- සූක්ෂම ආර්ථික විද්‍යාව අවබෝධ කර ගැනීම
- සූක්ෂම ආර්ථික විද්‍යාව ව්‍යාපාරවලට පහත දේ තේරුම් ගැනීමට උපකාරී වේ:
- තනි තේරීම: පාරිභෝගිකයින් සහ සමාගම් තීරණ ගන්නා ආකාරය.
- වෙළඳපොළ යාන්ත්‍රණ: සැපයුම සහ ඉල්ලුම මිල ගණන් නියම කරන ආකාරය.
- සම්පත් වෙන් කිරීම: විවිධ භාවිතයන් අතර සම්පත් බෙදා හරින ආකාරය·

PassWay.lk

CA
THE INSTITUTE OF CHARTERED ACCOUNTANTS OF SRI LANKA

ව්‍යාපාරික වැදගත්කම

සංකල්පය	ව්‍යාපාරික අදාළත්වය	උපායමාර්ගික ඇඟවුම්
හිඟකම සහ තේරීම	ව්‍යාපාරවලට සීමිත සම්පත් (මුදල්, කාලය, මිනිසුන්) ඇති අතර, තේරීම් කළ යුතුය.	වඩාත්ම වටිනා ක්‍රියාකාරකම් සඳහා සම්පත් යෙදවීම, සහ හුවමාරු කිරීම් විශ්ලේෂණය කිරීම. SME සඳහා විශේෂයෙන් අදාළවේ වේ.
ආවස්ථික පිරිවැය	සෑම තීරණයක්ම ඊළඟ-හොඳම විකල්පයේ ප්‍රතිලාභය අත්හැරීම වටිනාකම අදහස් කරයි.	ආයෝජන ඇගයීම,
සැපයුම සහ ඉල්ලුම	වෙළඳපොළක මිල ගණන් සහ නිෂ්පාදන මට්ටම් නියම කරන මූලික බලවේග වේ.	මිල නියම කිරීමේ උපාය මාර්ග සංවර්ධනය කිරීම, නිෂ්පාදනය සැලසුම් කිරීම, සහ වෙළඳපොළකට ඇතුළු වීමට හෝ පිටවීමට තීරණය කිරීම.
වෙළඳපොළ ව්‍යුහයන්	වෙළඳපොළක තරඟකාරී මට්ටම සමාගමක උපාය මාර්ගය සහ ලාභ විභවය හැඩගස්වයි.	තරඟකරුවන්ට එරෙහිව ස්ථානගත වීම, මිල නියම කිරීමේ බලය තක්සේරු කිරීම.

PassWay.lk

ප්‍රධාන සූක්ෂම ආර්ථික විද්‍යා සංකල්ප හඳුනාගැනීම

- **ආර්ථික සම්පත්:** සීමිත සැපයුමක් ඇති භාණ්ඩයක් හෝ සේවාවක් නිෂ්පාදනය කිරීමට භාවිතා කරන ඕනෑම දෙයක් (ඉඩම්, ශ්‍රමය, ප්‍රාග්ධනය සහ ව්‍යවසායකත්වය).
- **ආර්ථික නොවන සම්පත්:** ඒවා සපයන අවස්ථාවේදී අසීමිත සැපයුමක් ඇති ඕනෑම දෙයක් (අසීමිත සම්පත්).
- **හිඟකම සහ තේරීම:** ව්‍යාපාරවලට සීමිත සම්පත් නිසා තේරීම් කළ යුතුය.
- **ආවස්ථික පිරිවැය:** ඔබ තේරීමක් කරන විට ඔබ අත්හරින ඊළඟ-හොඳම විකල්පයේ ප්‍රතිලාභය.
- **උපයෝගීතාව:** මිනිස් අවශ්‍යතාවයක් හෝ වුවමනාවක් තෘප්තිමත් කිරීමට භාණ්ඩයකට හෝ සේවාවකට ඇති හැකියාව.

PassWay.lk

CA
THE INSTITUTE OF CHARTERED ACCOUNTANTS OF SRI LANKA

ඉල්ලුම් මූලධර්ම (පාරිභෝගිකයා)

- **ඉල්ලුම් නීතිය:** ඉල්ලුමට බලපාන අනෙකුත් සියලුම සාධක ස්ථාවරව පවතින විට, මිල සහ ඉල්ලුම් කරන ප්‍රමාණය අතර ප්‍රතිලෝම සම්බන්ධතාවය ඇත.
- **වෙනත් සාධක:** ඉල්ලුම පාරිභෝගික ආදායම, වෙනත් භාණ්ඩවල මිල ගණන් (ආදේශක සහ අනුපූරක), අපේක්ෂාවන්, සහ පාරිභෝගික රුචිකත්වයන් මගින් බලපෑමට ලක්වේ.

PassWay.lk

සැපයුම් මූලධර්ම (නිෂ්පාදකයා)

- **සැපයුම් නීතිය:** සැපයුමට බලපාන අනෙකුත් සියලුම සාධක ස්ථාවරව පවතින විට, මිල සහ සපයනු ලබන ප්‍රමාණය අතර සෘජු සම්බන්ධතාවය ඇත.
- **වෙනත් සාධක:** සැපයුම නිෂ්පාදන පිරිවැය, තාක්ෂණය, සැපයුම්කරුවන්ගේ සංඛ්‍යාව සහ රජයේ රෙගුලාසි මගින් බලපෑමට ලක්වේ.

වෙළඳපොළ ප්‍රතිඵල (සමතුලිතතාවය)

- ඉල්ලුම සහ සැපයුම හමු වූ විට, ඒවා වෙළඳපොළ මිල සහ ප්‍රමාණය තීරණය කරයි. මෙය සමතුලිතතාවය ලෙස හැඳින්වේ.
- මිල ඉතා ඉහළ නම්, අතිරික්ත සැපයුමක් ඇති වේ.
- මිල ඉතා අඩු නම්, අතිරික්ත ඉල්ලුමක් ඇති වේ.
- වෙළඳපොළ පසුව නැවත සමතුලිතතා ලක්ෂ්‍යයට පැමිණීමට සකස් වනු ඇත.

වෙළඳපොළ ගතිකත්වය සහ උපායමාර්ගික තීරණ

වෙළඳපොළ සමතුලිතතාවය

- **වෙළඳපොළ සමතුලිතතාවය:** පාරිභෝගිකයින් මිලදී ගැනීමට කැමති ප්‍රමාණය නිෂ්පාදකයින් විකිණීමට කැමති ප්‍රමාණයට හරියටම සමාන වන සමතුලිතතා තත්ත්වයකි.
- **සමතුලිත මිල:** මෙම සමතුලිතතාවය ඇති වන මිල. එය "වෙළඳපොළ- ස්ඵවරව කිරීමේ මිල" ලෙසද හැඳින්වේ.
- **වෙළඳපොළ ස්ථාවරත්වය:** බාහිර සාධකයක් වෙනස් නොවන්නේ නම්, සමතුලිතතාවයේදී මිල සහ ප්‍රමාණය නියතව පවතිනු ඇත.

වෙළඳපොළ අසමතුලිතතාවය

- අසමතුලිතතාවය යනු වෙළඳපොළ සමතුලිතතාවයෙන් බැහැර වූ විටය. මෙය අවදානම් සහ අවස්ථා නිර්මාණය කරයි.
- **අතිරික්තය (අතිරික්ත සැපයුම):** සපයනු ලබන ප්‍රමාණය ඉල්ලුම් කරන ප්‍රමාණයට වඩා වැඩි වූ විට (මිල සමතුලිත මිලට වඩා වැඩි වූ විට).
  - *ප්‍රතිඵලය:* මිල ගණන් මත පහළට පීඩනයක් ඇති කරයි.
- **හිඟය (අතිරික්ත ඉල්ලුම):** ඉල්ලුම් කරන ප්‍රමාණය සපයනු ලබන ප්‍රමාණයට වඩා වැඩි වූ විට (මිල සමතුලිත මිලට වඩා අඩු වූ විට).
  - *ප්‍රතිඵලය:* මිල ගණන් මත ඉහළට පීඩනයක් ඇති කරයි.

PassWay.lk

නම්‍යතා වර්ග

නම්‍යතා වර්ගය	මිනුම් ප්‍රවේශය	උපායමාර්ගික යෙදුම
ඉල්ලුමේ මිල නම්‍යතාවය (PED)	ඉල්ලුම් කරන ලද ප්‍රමාණයේ ප්‍රතිශත වෙනස මිලෙහි ප්‍රතිශත වෙනස	මුළු ආදායම උපරිම කිරීම සඳහා මිල නියම කිරීමේ උපාය මාර්ග දැනුවත් කරයි.
සැපයුමේ මිල නම්‍යතාවය (PES)	සපයනු ලබන ප්‍රමාණයේ ප්‍රතිශත වෙනස මිලෙහි ප්‍රතිශත වෙනස	නිෂ්පාදන නම්‍යශීලී බව සහ ධාරිතා සැලසුම්කරණ අවශ්‍යතා තක්සේරු කරයි.
හරස්-මිල නම්‍යතාවය (CPED)	තේරූ භාණ්ඩයේ ඉල්ලුම් කරන ලද ප්‍රමාණයේ ප්‍රතිශත වෙනස අදාළ භාණ්ඩයේ මිලෙහි ප්‍රතිශත වෙනස	තරඟකාරී සබඳතා හඳුනා ගනී (ආදේශක හෝ අනුපූරක), සහ තරඟකාරී ප්‍රතිචාර සැලසුම්කරණය සක්‍රීය කරයි.
ආදායම් නම්‍යතාවය (YED)	ඉල්ලුම් කරන ලද ප්‍රමාණයේ ප්‍රතිශත වෙනස පාරිභෝගික ආදායමේ ප්‍රතිශත වෙනස	ආර්ථික චක්‍ර අතරතුර ඉල්ලුම් පුරෝකථනය සක්‍රීය කරයි; ආදායම් මට්ටම් මත පදනම්ව වෙළඳපොළ කොටස්කරණයට පහසුකම් සලසයි.

PassWay.lk

ප්‍රතිපත්තිමය මැදිහත්වීම්

මැදිහත්වීම	විස්තරය	ගතික ප්‍රතිඵල
මිල පාලන (උපරිම මිල)	රජයන් සමතුලිතතාවයට පහළින් නෛතික උපරිම මිලක් නියම කළ විට (උදා: කුලී පාලන).	හිඟයන් ඇති කරයි; සලාකනය, කළු කඩ, හෝ ගුණාත්මකභාවය අඩු වීමට හේතු වේ.
මිල අවම (අවම මිල)	අවම වැටුපක් වැනි, බැදී පවතින අවමයක් සමතුලිතතාවයට ඉහළින් මිල නියම කරයි.	අතිරික්ත සැපයුමක් නිර්මාණය කරයි (උදා: ශ්‍රම වෙළඳපොළවල විරැකියාව).
බදු	බදු සැපයුම් හෝ ඉල්ලුම් වක්‍ර මාරු කරයි. බර බෙදීම මිල නම්‍යතාවය මත රඳා පවතී.	වෙළඳපොළ ක්‍රියාකාරකම් අඩු කරයි (අවශේෂ අලාභය); ඉහළ බදු අවිධිමත් වෙළඳපොළවල් මෙහෙයවීමට හැකිය.
සහනාධාර	නිෂ්පාදකයින් සඳහා පිරිවැය අඩු කිරීම හෝ පාරිභෝගිකයින් සඳහා මිල අඩු කිරීම මගින් පරිභෝජනය දිරිමත් කරයි.	වෙළඳපොළ ක්‍රියාකාරකම් පුළුල් කරයි; හොඳින් ඉලක්ක කර නොමැති නම් තරඟකාරීත්වය විකෘති කිරීමට හැකි

PassWay.lk

CA THE INSTITUTE OF CHARTERED ACCOUNTANTS OF SRI LANKA

වෙළඳපොළ ව්‍යුහයන් සහ වෙළඳපොළ බලය

වෙළඳපොළ ව්‍යුහය	ප්‍රධාන ලක්ෂණ	වෙළඳපොළ බලය	ප්‍රතිපත්ති මැදිහත්වීම්වලට ප්‍රතිචාරය
පරිපූර්ණ තරඟය	බොහෝ කුඩා සමාගම් සමාන නිෂ්පාදන විකුණයි.	නැත (මිල-ගන්නන්).	මිල පාලන හිඟයන් හෝ අතිරික්තයන් නිර්මාණය කරයි.
ඒකාධිකාරය	එක් සමාගමක් සමීප ආදේශක නොමැති නිෂ්පාදනයක් සපයයි.	ශක්තිමත්.	උපරිම මිල මගින් මිල අඩු කර නිමැවුම වැඩි කළ හැකිය.
කතිපයාධිකාරය	විශාල සමාගම් කිහිපයක් ආධිපත්‍යය දරයි; උපායමාර්ගික අන්තර්ක්‍රියා ප්‍රධාන වේ.	සැලකිය යුතු නමුත් සීමිතය.	බලපෑම් සමාගම් උපාය මාර්ග සහ එදිරිවාදිකම් මත වෙනස් වේ.
ඒකාධිකාරී තරඟය	බොහෝ සමාගම් තරමක් වෙනස් වූ නිෂ්පාදන විකුණයි.	සීමිත සහ කෙටිකාලීන.	උපරිම මිල මගින් මිල නියම කිරීමේ නම්‍යශීලී බව අඩු කළ හැකිය.

PassWay.lk

සාර්ව ආර්ථික ප්‍රතිපත්ති

ප්‍රතිපත්තිය	ව්‍යාපාරික බලපෑම්	උපායමාර්ගික ප්‍රතිචාර
මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තිය	ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව (CBSL) විසින් මෙහෙයවනු ලබන අතර, ණය ගැනීමේ පිරිවැය සහ ණය ලබා ගැනීමේ හැකියාවට බලපායි. LKAS21 සහ SLFRS9 වැනි ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතීන් යෙදීමේදී SME සඳහා අභියෝග නිර්මාණය කරයි.	ඉදිරි ගිවිසුම් සහ මුදල් හුවමාරු වැනි මූල්‍ය මෙවලම් භාවිතා කරන්න. ශක්තිමත් මූල්‍ය පුරෝකථනය සහ ගතික ප්‍රාග්ධන අයවැයකරණය සිදු කරන්න.
රාජ්‍ය මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තිය	බදු (ඩිජිටල්, පාරිසරික, VAT) සහ වියදම් වෙනස්වීම් ලාභ සහ මුදල් ප්‍රවාහයට සෘජුවම බලපායි. ශ්‍රී ලංකාවේ ආදායම-දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයට අනුපාතය 2021–2024 දක්වා වැඩි විය (8.3% සිට 13.7% දක්වා).	බදු අනුකූලතාව සහ ESG වාර්තාකරණය සඳහා දත්ත පද්ධති ක්‍රියාත්මක කරන්න. උපායමාර්ගික බදු සැලසුම්කරණය මගින් බදු බිල්පත් අඩු කර ගත හැකිය.
විනිමය අනුපාත ප්‍රතිපත්තිය	ජාත්‍යන්තර වෙළඳාමේ, විශේෂයෙන් ඇඟලුම් සහ සංචාරක ව්‍යාපාරයේ, ව්‍යාපාර සඳහා මුදල් අවදානමක් නිර්මාණය කරයි. LKAS21 සහ SLFRS9 සමඟ කටයුතු කරන SME සඳහා අභියෝගාත්මක වේ.	විභව CBSL මැදිහත්වීම් සඳහා අවදානම් ආකෘති අනුවර්තනය කරන්න, මුදල් ආරක්ෂණ උපාය මාර්ග භාවිතා කරන්න, සහ වෙළඳපොළවල් විවිධාංගීකරණය කරන්න.
නියාමන ප්‍රතිපත්තිය	තිරසාර හෙළිදරව් කිරීම් සඳහා අනිවාර්ය SLFRSS1 සහ S2 වැනි වර්ධනය වන අනුකූලතා නීති, සැලකිය යුතු වාර්තාකරණ රාජකාරි නිර්මාණය කරයි.	ඒකාබද්ධ වාර්තාකරණ පද්ධති සංවර්ධනය කරන්න, ESG විශේෂඥතාවේ ආයෝජනය කරන්න, සහ ශක්තිමත් අභ්‍යන්තර පාලන ගොඩනඟන්න.

PassWay.lk

මූල්‍ය ප්‍රතිපත්ති මෙවලම් සහ ව්‍යාපාරික ඇඟවුම්

මෙවලම් කාණ්ඩය	මෙහෙයුම් යාන්ත්‍රණය	ව්‍යාපාරික ඇඟවුම්
ප්‍රතිපත්ති අනුපාත	CBSL වාණිජ බැංකුවලට ණය දීම සඳහා මිණුම් ලකුණු පොලී අනුපාත නියම කරයි.	ව්‍යාපාරික ණය සහ තැන්පතුවල පිරිවැයට සෘජුවම බලපායි. ව්‍යාපෘති ශක්‍යතාවට බලපෑම් කරයි.
විවෘත වෙළඳපොළ මෙහෙයුම් (OMO)	CBSL බැංකු පද්ධතියේ ද්‍රවශීලතාවය කළමනාකරණය කිරීම සඳහා රජයේ සුරැකුම්පත් මිලදී ගනී හෝ විකුණයි.	කෙටිකාලීන පොලී අනුපාත සහ ණය ලබා ගැනීමේ හැකියාවට බලපායි.
සංචිත අවශ්‍යතා	බැංකු සංචිතයේ තබා ගත යුතු තැන්පතුවල අවම ප්‍රතිශතය CBSL නියම කරයි.	ණය නිර්මාණය කිරීමට බැංකුවල ධාරිතාව පාලනය කරන අතර, ව්‍යාපාර සඳහා වන මුළු ණය සැපයුමට බලපායි.
විනිමය අනුපාත මැදිහත්වීම්	රුපියලේ වටිනාකමට බලපෑම් කිරීම සඳහා CBSL විදේශ මුදල් මිලදී ගනී හෝ විකුණයි.	ඇඟලුම් සහ සංචාරක වැනි අංශ සඳහා ආනයන පිරිවැය සහ අපනයන තරඟකාරීත්වයට සෘජුවම බලපායි[10].

PassWay.lk

මූල්‍යකරණය සහ ආයෝජන තීරණ රාමුව

මූල්‍ය තත්ත්වය	මූල්‍යකරණ උපාය මාර්ගය	ආයෝජන ප්‍රවේශය
ඉහළ යන පොලී අනුපාත	කොටස් මූල්‍යකරණයට ප්‍රමුඛත්වය දෙන්න; ණය වේගයෙන් ආපසු ගෙවන්න.	විශාල ව්‍යාපෘති ප්‍රමාද කරන්න; ඉහළ-ප්‍රතිලාභ, ඉක්මන්-ආපසු ගෙවීමේ ආයෝජන කෙරෙහි අවධානය යොමු කරන්න.
පහළ යන පොලී අනුපාත	අඩු අනුපාත යටතේ ණය නැවත මූල්‍යකරණය කරන්න; වර්ධනය සඳහා වැඩිපුර ණය ගැනීම සලකා බලන්න.	ව්‍යාප්ති සැලසුම් ඉදිරියට ගෙන එන්න; R&D හි ආයෝජනය කරන්න; දිගුකාලීන වර්ධන ව්‍යාපෘති නැවත ඇගයීම.

PassWay.lk

රාජ්‍ය මූල්‍ය ප්‍රතිපත්ති මෙවලම් සහ ව්‍යාපාරික ඇඟවුම්

මෙවලම් කාණ්ඩය	මෙහෙයුම් යාන්ත්‍රණය	ව්‍යාපාරික ඇඟවුම්
රජයේ වියදම්	යටිතල පහසුකම්, පොදු සේවා, සහ භාණ්ඩ/සේවා මිලදී ගැනීම් මත සෘජු වියදම්.	සැපයුම්කරුවන් සඳහා ක්ෂණික ඉල්ලුමක් නිර්මාණය කරයි; වඩා හොඳ යටිතල පහසුකම් හරහා දිගුකාලීන කාර්යක්ෂමතාව වැඩි දියුණු කරයි.
බදුකරණය	සංස්ථා, පුද්ගලික, සහ වක්‍ර බදු (VAT) හරහා රජයට අරමුදල් සැපයීම සහ හැසිරීම්වලට බලපෑම් කිරීම.	ලාභ සහ මුදල් ප්‍රවාහයට සෘජුවම බලපායි; පාරිභෝගික වියදම් බලයට බලපායි; බදු බැර හරහා ආයෝජන දිරිගැන්වීම් නිර්මාණය කරයි.
රාජ්‍ය ණය	හිඟයන් මූල්‍යකරණය කිරීම සඳහා බැඳුම්කර හරහා රජයේ ණය ගැනීම්.	ප්‍රාග්ධනය සඳහා තරඟ කිරීමෙන් පුද්ගලික අංශය "පිටතට තල්ලු" කළ හැකි අතර, ව්‍යාපාරික ණය ගැනීමේ පිරිවැය ඉහළ නංවයි.
සහනාධාර සහ ප්‍රදාන	නිශ්චිත කර්මාන්ත, කලාප, හෝ ක්‍රියාකාරකම් ප්‍රවර්ධනය කිරීම සඳහා මුදල් ගෙවීම්.	නිෂ්පාදන පිරිවැය අඩු කරයි; ඉලක්කගත ප්‍රදේශවල ආයෝජන දිරිමත් කරයි; හොඳින් ඉලක්ක කර නොමැති නම් තරඟකාරීත්වය විකෘති කිරීමට හැකිය.

PassWay.lk

රාජ්‍ය මූල්‍ය ක්‍රියාවට ව්‍යාපාරික ප්‍රතිචාර

රාජ්‍ය මූල්‍ය ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාව	ඉල්ලුම / අවස්ථා බලපෑම	උපායමාර්ගික ප්‍රතිචාරය
යටිතල පහසුකම් වියදම් වැඩිවීම	සෘජු ගිවිසුම්; වැඩි දියුණු කළ ලොජිස්ටික්ස්.	රාජ්‍ය ටෙන්ඩර් සඳහා ස්ථානගත වන්න; සැපයුම් දාම ප්‍රශස්ත කරන්න.
සහනාධාර හඳුන්වා දීම	තිරසාර නිෂ්පාදන සඳහා නව වෙළඳපොළවල්.	පරිසර හිතකාමී නිෂ්පාදන පෙළ සංවර්ධනය කරන්න.
VAT අනුපාතය වැඩිවීම	අඩු වූ පාරිභෝගික ඉල්ලුම.	මිල නියම කිරීමේ උපාය මාර්ග සකස් කරන්න; වටිනාකම කෙරෙහි අවධානය යොමු කරන්න.

PassWay.lk

විනිමය අනුපාත ප්‍රතිපත්තිය සහ ව්‍යාපාරික ප්‍රතිවිපාක

- ජාත්‍යන්තරව ක්‍රියාත්මක වන ව්‍යාපාර විනිමය අනුපාත ප්‍රතිපත්තිය තේරුම් ගත යුතුය. මෙම ප්‍රතිපත්තිය ජාතියක මුදල් ඒකකය අනෙක් ඒවාට සාපේක්ෂව තක්සේරු කරන ආකාරය පාලනය කරයි.
- ශ්‍රී ලංකාව වැනි, ඇඟලුම් සහ සංචාරක වැනි ප්‍රධාන අපනයන අංශ ඇති ආර්ථිකයක් සඳහා, විනිමය අනුපාත ඉතා වැදගත් වේ

PassWay.lk

CA THE INSTITUTE OF CHARTERED ACCOUNTANTS OF SRI LANKA

විනිමය අනුපාත පාලන ප්‍රතිපත්ති වර්ග

ප්‍රතිපත්ති වර්ගය	මුදල් බලපෑම් සහ ලක්ෂණ	ව්‍යාපාරික බලපෑම් සහ උපායමාර්ගික ප්‍රතිචාරය
ස්ථාවර විනිමය අනුපාතය	ඉහළ ස්ථාවරත්වය සහ පුරෝකථනය කිරීමේ හැකියාව. ප්‍රතිපත්ති නම්‍යශීලී බව සීමා කරයි.	අඩු වූ ගනුදෙනු අවදානම. සරල කළ මූල්‍ය සැලසුම්කරණය. හදිසි අවප්‍රමාණය වීමේ අවදානම හදිසි සැලසුම්කරණයක් අවශ්‍ය කරයි.
පා වන විනිමය අනුපාතය	වෙළඳපොළ-තීරණය කරන ලද අගයන්. ඉහළ අස්ථාවරතා විභවය.	වැඩි වූ ආරක්ෂණ අවශ්‍යතා. ගතික මිල නියම කිරීමේ උපාය මාර්ග අවශ්‍ය වේ.
කළමනාකරණය කරන ලද පා වන අනුපාතය	මහ බැංකුව මැදිහත් වීම සමඟ මධ්‍යස්ථ ස්ථාවරත්වය. (දැනට ශ්‍රී ලංකාවේ භාවිතා වේ).	සමතුලිත අවදානම් පැතිකඩ. මහ බැංකු ක්‍රියාමාර්ග නිරීක්ෂණය කිරීම අවශ්‍ය වේ.

මහ බැංකු මැදිහත්වීම සහ අවදානම්

- **සෘජු මැදිහත්වීම:** විනිමය අනුපාතවලට බලපෑම් කිරීම සඳහා විදේශ සංචිත මිලදී ගැනීම හෝ විකිණීම.
- **වක්‍ර මැදිහත්වීම:** පොලී අනුපාත සකස් කිරීම හෝ මූල්‍ය ප්‍රතිපත්ති මෙවලම් භාවිතා කිරීම.
- **ප්‍රාග්ධන පාලන:** ලාභ ආපසු ගෙන්වා ගැනීම **BOP (ගෙවුම් ශේෂය)** සහ මුදල් අවදානම් කළමනාකරණය
- **ගෙවුම් ශේෂය (BOP):** ජාතියක ලෝකයේ සෙසු රටවල් සමඟ කරන ගනුදෙනු වාර්තා කරයි.
  - **ජංගම ගිණුමේ හිඟය:** දේශීය මුදල් ඒකකය මත අවප්‍රමාණය වීමේ පීඩනයක් ඇති කරයි.

PassWay.lk

CA THE INSTITUTE OF CHARTERED ACCOUNTANTS OF SRI LANKA